

פרק 15 - פעילות פנאי

מקורות

לוחות 1-2, 6-8: מינהל החינוך, התרבות והספורט

לוח 3: המוזיאונים המופיעים בלוח

מוזיאונים: מוסדות ציבוריים המוכרים והמוגדרים כמוזיאונים ע"י חוק המוזיאונים. מוזיאונים המופיעים בפרק זה הם מוסדות מלכ"ר הנתמכים ע"י משרד החינוך התרבות והספורט של מדינת ישראל ו/או ע"י אגף החינוך התרבות והספורט של עיריית תל-אביב-יפו.

לוח 4: התאחדות ענף הקולנוע בישראל

לוח 5: המוסדות המופיעים בלוח, מינהל החינוך, התרבות והספורט

תיאור והסבר

1. ספריות עירוניות

בתי"א-יפו פועלת רשת ענפה של ספריות עירוניות, הפרוסה על-פני כל העיר. מספר הספריות הפעילות אשר עמדו לרשות התושבים בסוף 2008 עמד על 22, ומספר הספרים בהן היה כ-999,470, המספר הגבוה ביותר מאז תחילת שנות ה-2000 (לוח 15.1). מספר הספריות בשנת 2008 נמוך יותר בהשוואה לתחילת העשור - בשנת 2000 היו פעילות בעיר 25 ספריות, אך זהו מספר גבוה יותר בהשוואה לשנתיים האחרונות, בהן היו 21 ספריות פעילות, בשל פתיחתה המחודשת של ספריית "בית ביאליק" שהייתה סגורה בשנתיים האחרונות לרגל שיפוץ.

בשנת 2008 היו כ-36,000 השאלות ספרים בממוצע לחודש, מספר השאלות גדול מזה שהיה ב-2007 בה היו כ-34,500 השאלות בממוצע לחודש. החל בשנת 2004 חלה מגמת עלייה במספר ההשאלות בספריות העירוניות (למעט בשנת 2007).

מספר הקוראים הרשומים לסוף 2008 עמד על 36,443 (גידול של כ-4% לעומת 2007) והם מהווים כ-9% מאוכלוסיית ת"א-יפו. ב-2008 ממוצע מספר הקוראים החודשי בחדרי העיון בספריות עמד על 20,614 והוא היה גבוה מזה שב-2007 שעמד על 20,281. מספר ההשאלות הממוצע לקורא רשום עמד, בדומה לשנים האחרונות, על כספר אחד לחודש (לוח 15.2).

ספריית "שער ציון - בית אריאלה" הינה הגדולה והמרכזית שבין הספריות העירוניות. בשנת 2008 היא העמידה לרשות הקהל 506,000 ספרים להשאלה ולעיון. מספר ההשאלות החודשי הממוצע הוא כ-9,400 ומספר הקוראים בחדרי העיון עמד על 16,808 בממוצע לחודש.

ב"בית אריאלה" נמצאות כמה ספריות מיוחדות הכוללות אוספים חשובים: הספרייה התורנית ע"ש הרמב"ם; ספריית אחד העם ובה הספרייה המשפטית המכילה כרכים של חוק ומשפט; הגרפוסק הישראלי המשאיל לקהל הרחב הדפסים מתוך אוסף של למעלה מ-4,000 יצירות הדפס מקוריות של כ-190 אמנים ישראלים; הספרייה למחול; והספרייה למוסיקה ע"ש אליס גיטר.

רשת הספריות העירוניות כוללת גם את הספריות האזוריות והשכונתיות; רובן מספקות שירותי השאלה ועיון, אפשרות שימוש באינטרנט ובלומדות, אפשרות האזנה והדרכות לתלמידים ופעולות תרבות כגון: שעת סיפור ומפגשים עם סופרים. כמו כן, מתקיימות בספריות תערוכות בנושאים שונים.

2. מוזיאונים

בתחום המוזיאונים, כמו בתחומי תרבות אחרים, מהווה ת"א-יפו מוקד מטרופוליני וארצי - הן בתחום ההיצע והן בתחום הצריכה. מספר הביקורים בכל המוזיאונים בת"א-יפו (ראה/י הגדרה בסעיף "מקורות" בעמוד הקודם) עמד ב-2008 על למעלה ממיליון איש (1,233,802 מבקרים). נתון זה מצביע על עלייה במספר המבקרים ב-2008 במוסדות אלה, בהשוואה לשנת 2007 בה נרשמו כ-1,217,634 מבקרים במוזיאוני העיר (ראה לוח 15.3).

עם המוזיאונים הגדולים של העיר נמנה מוזיאון ארץ ישראל-תל-אביב שנוסד ב-1953. בחלקו הגדול הוא ממוקם ברמת אביב על שטח של 140 דונם. למעשה זהו קומפלקס מוזיאוני המקיף את הביתנים ומרכזי הפעילות הבאים: ביתן הזכוכית, ביתן הקרמיקה, ביתן קדמן למטבעות, ביתן נחושתן (מכרות ומתכות בארצות המקרא), ביתן לאתנוגרפיה ולפולקלור, ביתן תל קסילה, מרכז אדם ועמלו, ביתן הדואר והבולאות, פלנטריום המציג שתי תערוכות אורקוליות, גן נופי ארץ ישראל ואתריה, ככר שעוני השמש, אודיטוריום המציג שתי תוכניות אור-קוליות, ביתן לתערוכות מתחלפות, ספרייה לעיון בנושאי ארץ ישראל וחנות המוזיאון. למוזיאון שלוחות נוספות ברחבי העיר, ביניהן מוזיאון לעתיקות ת"א-יפו, היכל העצמאות ומוזיאון ישראל לתיאטרון. עם זאת, נוכח בעיות תקציביות מוזיאון העתיקות נסגר לאחרונה למבקרים.

מספר הביקורים במוזיאון ובשלוחותיו בשנת 2008 עמד על 315,458 ובהשוואה לשנת 2007 נרשמה עלייה של כ-12% במספר המבקרים. נתון זה כולל את המבקרים ב"היכל העצמאות", אשר לפני שנת 2007 לא נכללו בנתוני המבקרים, כך שיש לנקוט משנה זהירות בהשוואה למספר המבקרים שהיו לפני שנת 2007.

בשנת 2008 נפתחו כ-20 תערוכות חדשות במגוון תחומים (תערוכות צילום, תערוכת אומנות בנייר, תערוכת קרמיקה, מטבעות ועוד). במוזיאון מופעלות הפעלות הדרכה לבני נוער ולתלמידים בהן השתתפו כ-56,000 תלמידים.

מוזיאון אחר - מוזיאון תל-אביב לאמנות הינו מוקד מרכזי בתחום האמנות הפלסטית בעיר ובארץ. למוזיאון תערוכות קבועות ומשתנות של אמנות ישראלית ובינלאומית, המתקיימות במשכן המוזיאון בשד' שאול המלך וכן בביתן הלנה רובינשטיין ברח' תרס"ט המוקדש לאמנות מודרנית. נוסף על תערוכות הציור והפיסול, מציג המוזיאון גם תערוכות בנושאי אדריכלות, צילום, עיצוב וכן סרטי וידאו. במהלך 2008, הוצגו 21 תערוכות מתחלפות במשכן בשד' שאול המלך ו-3 בביתן הלנה רובינשטיין. במוזיאון ישנן 5 תערוכות קבע בהן מוצגים פריטים מ-9 אוספים שונים. מספר המבקרים במוזיאון הגיע בשנת 2008 ל-424,292, בעוד שבביתן הלנה רובינשטיין היו בשנה זו עוד 51,152 מבקרים.

בית התפוצות קנה לעצמו מקום מיוחד לא רק בין מוסדות התרבות של העיר ושל המדינה, אלא גם בעולם היהודי כולו, בתור המוזיאון הראשון לתולדות העם היהודי, המוקדש להצגת חיי היהודים ותרומתם ליצירה ולתרבות האנושית למעלה מ-2,000 שנה. המוזיאון מהווה גם מרכז תרבותי רב גווני בתחום התרבות והאמנות היהודית. בשנה החולפת, כמו בשנים קודמות, התקיימו במסגרת המוזיאון סדנאות, סמינרים, ימי עיון והרצאות ופעילויות בחופשת הקיץ - עבור בני נוער, חיילים והקהל הרחב. נערכות גם תערוכות זמניות על קהילות יהודיות שונות בגולה. בבית התפוצות קיים סינמטק בו מקרינים סרטים על נושאים יהודיים. המבקרים יכולים לצפות בסרטי וידאו על חיי היהודים בתפוצות - לפי בחירתם. ניתן גם לקבל מידע על אלפי קהילות יהודיות שונות בתפוצות, וכן מידע על שמות משפחה יהודיים, באמצעות מסופי מחשב. המבקרים יכולים להאזין למוסיקה יהודית מתוך מבחר של כ-500 קלטות. בשנת 2008 ביקרו בבית התפוצות, 119,270 איש, מספר גבוה מזה שהיה בשנת 2007 (102,461 מבקרים) וגבוה גם בהשוואה לזה שהיה בשנים האחרונות.

נוסף לשלושת המוזיאונים הגדולים: מוזיאון ארץ ישראל-תל-אביב, מוזיאון תל-אביב לאמנות ובית התפוצות, קיימים בעיר מוזיאונים קטנים יותר, אך בעלי ייחוד משלהם. הגלריה האוניברסיטאית לאומנות ע"ש גניה שרייבר באוניברסיטת תל-אביב הוקמה ב-1976. בנוסף לתערוכות המתחלפות היא משמשת מעבדת מחקר לתלמידי אמנות ולסטודנטים המתמחים במוזיאולוגיה באוניברסיטה. ב-2008 ביקרו בה כ-25,000 איש, מספר מבקרים נמוך במעט בהשוואה ל-2007 בה היו כ-30,000 מבקרים.

המוזיאונים של משרד הביטחון הכוללים את: מוזיאון ההגנה ע"ש אליהו גולומב, מוזיאון האצ"ל, מוזיאון האצ"ל בתש"ח ע"ש עמיחי פאגלין, מוזיאון לח"י ע"ש יאיר שטרן, מוזיאון הפלמ"ח (חדש)

ומוזיאון בתי האוסף לתולדות צה"ל. במוזיאונים אלה ביקרו ב-2008 כ-183,900 מבקרים, מהם כ-86,600 ביקרו במוזיאון הפלמ"ח.

במאי 1998, נפתח מוזיאון נחום גוטמן, בבית הסופרים ההיסטורי בשכונת נווה צדק. היצירות לאוסף המוזיאון נתרמו ע"י משפחת גוטמן ובשנת 2008 ביקרו במוזיאון כ-24,970 איש. המוזיאון מציג כתערוכה מרכזית עבודותיו של גוטמן. בנוסף, במהלך שנת 2008 צפו כ-7,500 איש בתערוכות ניידות אשר הוצגו בבתי הספר בעיר וברחבי הארץ. לצד מוזיאון זה פועל בעיר גם מוזיאון "בית ראובן" בו ביקרו כ-9,700 איש. מספר זה מצביע על צמצום משמעותי בהשוואה לעבר (צמצום של כ-35%), דבר הנובע בעיקר מעבודות השיפוץ שהיו בסביבת המוזיאון ברחוב ביאליק. במוזיאון התקיימו מספר תערוכות ואירועים וביניהם: רישום ישראלי - מפגש בנושא הרישום העכשווי בארץ; השקת הספר "שפת רחוב" - טיול בעיר בצויר ושיר; השקת ספר האמנות "דימויים וימים" של האמן דורון בר-אדון; נעילת התערוכה יחיאל סגל "אני אנטי סגנון"; ערב מיצגים במסגרת פתיחת התערוכה "בימים ההם. בזמן הזה"; פתיחת התערוכה "ואן גוך בתל-אביב" ועוד.

מוזיאונים נוספים בעיר הם: בית בן גוריון (בו היו במהלך 2008 כ-50,000 מבקרים), בית התנ"ך (ב-2008 היו בו כ-11,840 מבקרים), מוזיאון ז'בוטינסקי (כ-10,600 מבקרים ב-2008) ובית הקרן הקיימת (בו היו כ-7,600 מבקרים ב-2008). נוסף על כן, העירייה תומכת במספר גלריות ציבוריות לאומנות פלסטית כגון: "בית האומנים", "סדנאות האמנים", "גלריית הקיבוץ", "פריסקופ", "המרכז לאומנות עכשווית" ועוד, שאותם ביקרו כ-45,000 מבקרים בלמעלה מ-120 תערוכות. העירייה סיפקה כ-70 סדנאות ומרחבים ליצירה (כולל מקלטים) בעבור 37 אומנים ובעבור 6 עמותות. כמו כן, בת"א-יפו קיים הריכוז הגדול בישראל של גלריות פרטיות; בעיר פועלות למעלה מ-40 גלריות פרטיות ובהן תערוכות ואוספים לציבור הרחב.

3. אומנויות הבמה

ת"א-יפו משמשת מרכז מטרופוליני וארצי גם בתחומים של מופעי במה לסוגיהם.

3.1 מוסיקה

התזמורת הפילהרמונית הישראלית, שהיא התזמורת הגדולה והוותיקה בישראל, נוסדה בשנת 1936 ע"י ברונסיסלב הוברמן. התזמורת מופיעה דרך קבע בהיכל התרבות בתל-אביב. בשנת 2008 ערכה התזמורת 104 קונצרטים בעיר (לוח 15.5), ומספר המבקרים בהם עמד על 333,035. 37 קונצרטים נוספים נערכו ברחבי הארץ בהם ביקרו 89,082 איש. בשנת 2008 נרשמה עלייה משמעותית במס' המבקרים בהשוואה לשנים הקודמות - מתחילת העשור, החל בשנת 2000, מדובר בעלייה של כ-29%.

בת"א-יפו פועלת גם התזמורת הקאמרית הישראלית. מספר הקונצרטים שערכה בעיר בשנת 2008 עמד על 60, מספר נמוך בהשוואה לשנת 2007, בה נערכו 68 קונצרטים. מספר המבקרים בקונצרטים הללו עמד ב-2008 על 23,408 מבקרים, וזאת בהשוואה ל-39,036 מבקרים בשנת 2007. מחוץ לעיר תל-אביב-יפו פעילות התזמורת הקאמרית הסתכמה בכ-5,000 מבקרים בכ-55 קונצרטים. יש לציין כי התזמורת הקאמרית ביצעה אל האופרה "לה טרוויאטה" בפארק הירקון, אירוע בו היו כ-70,000 איש, נתון זה אינו נכלל בנתונים שהובאו לעיל.

בשנת 1985 הוקמה האופרה הישראלית החדשה, לאחר סגירתה של האופרה הישראלית (הישנה) ב-1982. ב-1989, לאחר תקופת נדודים, האופרה החלה להופיע באולם "נוגה" המחודש ביפו, שהותאם במיוחד להפקות אופראיות. באוקטובר 1994 חנכה האופרה הישראלית את ביתה החדש במשכן לאומנויות הבמה במרכז גולדה, ליד מוזיאון תל-אביב וספריית שער ציון ("בית אריאלה"). בשנת 2008 הועלו 321 מופעים באופרה הישראלית ומספר הצופים הגיע לכ-252,700 איש. הנתונים מצביעים על עלייה בפעילות האופרה בשנת 2008 הן מבחינת המופעים והן מבחינת הצופים, בהשוואה לפעילות שנרשמה בשנת 2007 (273 מופעים וכ-190,500 צופים).

3.2 תיאטרון

בת"א-יפו מרוכזים תיאטרונים ואולמות תיאטרון רבים. הוותיק שביניהם הוא "הבימה", שנוסד במוסקבה ב-1918, ועבר לתל-אביב ב-1931. במהלך שנת 2007 החלה סידרת שיפוצים של בניין התיאטרון, כך שהצגות התיאטרון התארחו באולמות אחרים בעיר. השיפוץ השפיע על מספר ההצגות המועלות ועל מס' המבקרים. השיפוצים המשיכו במהלך שנת 2008 והם הסתיימו בשנת 2009. בשנת 2008 הועלו 801 הצגות ובהן היו 406,328 מבקרים (לוח 15.5). בהשוואה לשנת 2007 הייתה עלייה הן במספר ההצגות והן במספר המבקרים (בשנת 2007 העלו 751 הצגות בהן צפו 367,800 איש).

גם תיאטרון "הקאמרי" הוא בין התיאטרונים הוותיקים בעיר, התיאטרון נוסד בתל-אביב בשנת 1944. בשנת 2008 נרשם מספר שיא הן במס' ההצגות - 1,472 הצגות, והן במספר הצופים כ-639,112. התיאטרון פועל גם בזירה החוץ עירונית והוא העלה ב-2008 כ-650 הצגות, בהן צפו כ-325,000 אנשים מכל רחבי הארץ.

בין האכסניות הנוספות לפעילות תיאטרונית ותרבותית, תופס מקום חשוב תיאטרון בית לסין, שערך בשנת 2008 736 מופעים באולמות בית לסין ובאולמות אחרים בעיר. סך כל המבקרים בתיאטרון זה הגיע לכ-400,000 איש. הנתונים דומים לנתונים המקבילים משנת 2007, שנה בה חלה עלייה במס' המבקרים בהשוואה לשנים קודמות.

בשנת 1991 נוסד בתל-אביב-יפו תיאטרון "גשר" ע"י עולים מבריה"מ לשעבר. התיאטרון מציג בעברית, וכבר רכש מקום של כבוד בעולם התיאטרון בארץ. בשנת 2008 הוא ערך 166 מופעים בתל-אביב-יפו, בהם ביקרו 73,875 איש, ועוד 185 הצגות עם קרוב ל-115,100 צופים ביישובים אחרים. בתחום היצירה פעילות התיאטרון עלתה במעט בהשוואה לשנת 2007 כך שנרשמה עלייה במס' הצגות התיאטרון מ-151 ב-2007 ל-166 ב-2008. מאידך, חל צמצום קל במס' המבקרים בהצגות אלה (כ-2%) מ-75,037 מבקרים ב-2007 ל-73,875 מבקרים ב-2008.

מרכז נוסף לאומנויות הבמה הוא מרכז סוזן דלל למחול ותיאטרון בונה צדק, שנפתח בסוף 1989. בשנת 2008, נערכו במרכז 696 מופעים, ומספר המבקרים במופעים אלו הגיע לכ-132,500 איש. זהו מספר שיא של מופעים ומספר המבקרים דומה לזה שהיה בשנת 2004 בה היו כ-133,000 מבקרים ב-616 מופעים. בשנת 2009 חוגג המרכז 20 שנות פעילות ובמסגרת זו נערכים מופעים ייחודיים.

בתל-אביב-יפו פועלים גם תיאטרונים הפונים לאוכלוסיות ייחודיות כגון תיאטרון אורנה פורת לילדים ולנוער שב-2008 הועלו תחת קורתו כ-200 הצגות ובהן צפו כ-66,300 בני נוער וילדים (התיאטרון פועל כחלק ממרכז סוזן דלל והנתונים שלו כלולים בנתונים שדווחו על מרכז סוזן דלל לעיל). כמו כן, תיאטרון היידישפיל לדוברי שפת האידיש, הוא תיאטרון ייחודי שהעלה בשנת 2008 81 הצגות בהן צפו כ-25,600 איש (גם תיאטרון זה עורך הצגות מחוץ לעיר - 225 מופעים בהם היו כ-58,900 צופים).

ביפו פועל תיאטרון "הסימטה" בו הועלו 272 הצגות פרינג' שבהן צפו 11,663 איש. במסגרת תיאטרון פרינג' פועלים בעיר שני מרכזים. הנתונים לשנת 2008 הם: בתיאטרון "תמונע" הועלו 340 מופעים עם כ-19,465 צופים, בתיאטרון "צוותא" - 174 מופעים עם כ-7,890 צופים.

3.3 מחול

בעיר פועלות מספר להקות וביניהן: להקת הבלט הישראלי, להקת בת-שבע, אנסמבל בת-שבע, להקת ענבל פינטו, להקת הפלמנקו הישראלית ועמותת הכוריאוגרפים. חלק גדול מהפעילות של הלהקות מתבצעת מחוץ לעיר. שתי הלהקות הגדולות הן הבלט הישראלי ובת-שבע. הבלט הישראלי הציג בעיר 35 מופעים (מתוך 91 בסה"כ) ולהקת בת שבע הציגה בעיר 235 מופעים (מתוך 254 בסה"כ). מוסד חשוב למחול מופעל על-ידי העירייה והוא מרכז למחול ותיאטרון "ביכורי העתים", בו משתתפים בחוגים השונים תלמידים מבתי הספר בעיר (פירוט בסעיף 5 להלן).

4. קולנוע

מכלל 9,121,525 ביקורים בבתי קולנוע מסחריים בישראל בשנת 2008 941,581 (10.3%) נערכו בבתי קולנוע בת"א-יפו. בת"א-יפו 33 אולמות להקרנה מסחרית של סרטים, ובהם 6,264 מושבים המהווים 13.6% מכלל המושבים בישראל. בשנים האחרונות (החל בסוף שנות ה-90) מספר האולמות בעיר היה יציב ועמד על כ-48 אולמות. בשנת 2007 חלה ירידה גדולה במספר האולמות ומספרם עמד על 31 אולמות (ירידה של כ-35%). בשנת 2008 עלה מספרם ל-33 אולמות. לאורך השנים, מספר המבקרים בבתי הקולנוע בעיר נמצא בירידה מתמדת - לפני שני עשורים, בשנת 1988, מספר המבקרים עמד על כ-5 מיליון, כלומר משנת 1988 ועד שנת 2008 חלה ירידה של כ-81.0% במספר המבקרים בבתי הקולנוע בעיר. מגמה זו קיימת גם בישראל, אם כי היא מתונה יותר - משנת 1988 עד שנת 2008 חלה ירידה של כ-23.3% במספר המבקרים בבתי הקולנוע בישראל.

אחד המפעלים התרבותיים המיוחדים והמעניינים בעיר הוא הסינמטק הישראלי. תפקידו לסייע בהעמקת התודעה האומנותית של ענף הקולנוע ולחנך קהל מכל הגילים לאהוב ולהבין תחום זה. פעילותו של הסינמטק הישראלי כוללת בין היתר: הקרנת סרטי איכות; קורסים שונים וביניהם סדנאות לאנימציה; ימי קולנוע לתלמידי בתי ספר, ארגון פסטיבלים ואירועים מיוחדים וכן מתן שירותי ספרייה. בשנת 2008 הוקרנו בסינמטק כ-1,600 סרטים ומספר הצופים עמד על כ-400,000; מספר המנויים בשנת 2008 עמד על כ-2,900. הספרייה של הסינמטק שירתה בשנת 2008 כ-15,000 איש.

בסינמטק התקיימו בשנת 2008 שש סדרות מיוחדות בשיתוף עם גופים חיצוניים כגון: האוני' הפתוחה, "קתדרה" ועוד. רוב הסדרות הנ"ל מהוות גם השתלמויות לצורך קבלת גמול. הסינמטק קיים מספר רטרוספקטיבות ליוצרים מן העולם והקרנות סרטים של מדינות שונות (אנגליה, צרפת, אירלנד ועוד). הסינמטק מפיק ומוציא לאור את כתב העת "סינמטק", היחיד בארץ לענייני קולנוע בתפוצה של 5,000 עותקים. בשנת 2008 התקיימו בסינמטק, בשיתוף עם עיריית ת"א-יפו, 7 פסטיבלים שונים שזכו להצלחה רבה. ביניהם: ג'אז בלוז וידאוטייפ, פסטיבל אנימציה, הפסטיבל הבינלאומי הרביעי לסרטי ילדים, דוקאביב, "איקון", פסטיבל מדע בדיוני ופסטיבל הסטודנטים ופסטיבל הומו-לסבי.

5. חינוך משלים ופעולות תרבות עירוניות

עיריית תל-אביב-יפו מפעילה רשת רחבה של מוסדות לחינוך משלים ולפעילות חברתית ותרבותית, הפרושים על פני העיר כולה (לוחות 15.7, 15.6). בשנת 2008, פעלו במסגרת זאת 19 מרכזים קהילתיים. מספר המשתתפים בחוגים במוסדות אלה עמד בשנה זו על כ-26,600. בשנים האחרונות מספר המשתתפים אינו משתנה בצורה משמעותית: לצורך השוואה, בשנת 2005 היו כ-25,600 משתתפים, בשנת 2006 השתתפו בפעילויות במרכזים הקהילתיים 26,631 תושבים ובשנת 2007 היו כ-26,800 משתתפים.

מבין המשתתפים בחוגים במוסדות אלה ב-2008, כ-42% עסקו בספורט, כ-20% בתחום הלימודי (מחשב וספורט), כ-13% בפעילות חברתית, כ-12% במחול, כ-8% במוסיקה, כ-4% ביצירה, ולבסוף כ-2% בדרמה.

31% מכלל המשתתפים ב-2008 ביקרו במרכזים קהילתיים בעבר הירקון (רבעים 2,1), 29% מהמשתתפים ביקרו במוסדות בדרום מזרח העיר (רובע 9), 31% ביפו, נוה שאנן וסביבת התחנה המרכזית (רבעים 7 ו-8) ועוד 9% בצפון העיר (רובע 4).

חלק נכבד מהפעילות בחינוך העירוני המשלים, מכוון להענקת חינוך למבוגרים (לוח 15.8) פעילות המתרחשת במרכזים הקהילתיים, באולפנים ומוסדות עירוניים נוספים ברחבי העיר. המסגרות העיקריות שהופעלו בתחום זה בתשס"ט (2008/9) הן: מרכזי תהילה (תוכנית השכלה ייחודית למבוגרים) - כ-300 משתתפים ב-4 מוסדות; הנחלת הלשון באולפנים לעברית - ב-3 מוסדות כ-4,000 לומדים; תיכון ערב והכנה לבגרות - 1,200 תלמידים; 4 קמפוסים ללימודים רב תחומיים בהם למדו כ-700 איש; תרבות תורנית ושיעורי יהדות לכ-570 משתתפים ב-21 מוסדות.

כחלק מהפעילות של החינוך העירוני המשלים לילדים, לנוער ולקהילה, תנועת הנוער של הצופים הפעילה בתשס"ט 19 שבטים, מהם 3 דתיים ו-2 צופים. מספר החניכים בשבטים הללו עמד על כ-8,500. למעלה מ-80% מהחניכים משתייכים לשבטים מצפון העיר ועבר הירקון. תנועת הנוער השנייה בגודלה היא תנועת הנוער הלומד והלומד ובה שותפים כ-3,500 חניכים. חילופי משלחות בינלאומיות מהוות חלק מהחינוך העירוני המשלים. בתשס"ט יצאו לחו"ל 34 משלחות בהן השתתפו 554 איש, ונתקבלו מחו"ל 13 משלחות בהן 186 משתתפים. המשלחות מתמקדות בארבעה סוגי פעילות: 1. המשלחות העירוניות לפולין; 2. חילופי משלחות עם ערים תאומות; 3. תוכניות בחסות האיחוד האירופי - היורומד; 4. קבוצות ייצוג בתחומי האומנות והספורט.

מינהל החינוך, התרבות והספורט בעיריית ת"א-יפו הפעיל במסגרת החינוך המשלים לילדים בתשס"ט 21 מקהלות וחבורות זמר עם 442 משתתפים, 14 תזמורות עם 714 נגנים, 63 להקות מחול עם 2,944 רקדנים ובנוסף מספר קבוצות תיאטרון למבוגרים. מוסד המופעל על-ידי העירייה הוא מרכז למחול ותיאטרון "ביכורי העתים" בו משתתפים בחוגים השונים תלמידים מבתי הספר בעיר. מרכז למחול "ביכורי העתים" הינו מוסד תרבות בעל מוניטין רב, במיוחד בתחום המחול ובו בית ספר למחול מן הגדולים, שבו מוכשרים רקדנים ללהקת "מוזע" - להקת מחול מקצועית וכן, ללהקת נוער לריקוד מודרני.

בעירייה קיימת מינהלת סל תרבות הפועלת לעידוד הצריכה התרבותית בקרב התלמידים על-ידי מכירת כרטיסי הנחה להצגות בתיאטרונים הרפרטואריים, למופעי התרבות בעיר, למוזיאונים ולקולנוע. במהלך שנת 2008 כ-70,200 תלמידים בגני ילדים ובבתי הספר בעיר (ממלכתיים עבריים, ממלכתיים דתיים, חינוך מיוחד וערבי) קיבלו את סל התרבות המוצע ע"י מינהלת סלי התרבות בעירייה: כ-17,200 ילדים מגני הילדים הרגילים והמיוחדים ועוד כ-53,000 ילדים מהחינוך היסודי הרגיל והמיוחד. כ-52% מכלל הפעילויות התרבותיות לילדים ובני הנוער היו בתחום התיאטרון הרפרטוארי.

המחלקה למופעים של העירייה עוסקת בארגון אירועים במגוון רחב של נושאים, במיוחד בחגים ובתקופת הקיץ. מבין המופעים המרכזיים בשנת 2008: פסטיבל "טעם העיר" (כ-360,000 מבקרים), שבוע הספר העברי - גני יהושוע (70,000 מבקרים), מרוסיה באהבה - גני יהושוע (90,000 צופים), יפו מסביב לשעון בגן הפסגה ובכיכר קדומים (כ-60,000 משתתפים), אופרה בפארק (70,000 משתתפים), חגיגות יום העצמאות - כיכר רבין (כ-35,000 משתתפים), ועוד רבים אחרים. בסך הכל העירייה קיימה 51 אירועים ומופעים בהם השתתפו למעלה מ-1.3 מיליון איש מהעיר, מרחבי הארץ ומחו"ל.

לקונסרבטוריון הישראלי למוסיקה ע"ש אריסון תפקיד כפול: מתן חינוך מוסיקלי לילדים ובני נוער מגיל 4 עד 18, ופעילות מוסיקלית המכוונת לכלל התלמידים והתושבים בעיר. מספר התלמידים בקונסרבטוריון עמד על כ-750. מתוכם 21% למדו את הנגינה בפסנתר, כמו כן בלטה קבוצת השרים במקהלות (כ-27%) וכן קבוצת המנגנים בכינור (כ-11%). כמחצית מהתלמידים בקונסרבטוריון הם בגילאי הגן וביה"ס היסודי.

בתחילת 1998 פתח את שעריו בית השחמט ע"ש סול וסיסי מרק במשכנו ברמת אביב. מרכז השחמט משמש כמועדון חברתי ומאפשר פעילות חופשית לנוער, מבוגרים וגימלאים. המרכז מהווה גם אכסנייה לאקדמיה לשחמט ע"ש קספרוב וכן לאיגוד השחמט הישראלי. במוסד זה משחקים שחמט 540 ילדים. בית השחמט פועל גם במוסדות חינוך בעיר בהם מארגן קבוצות לימוד ונבחרות שחמט. נוסף על כך, במרכז השחמט מתנהלת פעילות תרבותית ענפה: תערוכות ציורים של ילדים, חוגים ספרותיים, ערבי מוסיקה וקונצרטים וכיו"ב.

6. ספורט ונופש פעיל

בת"א-יפו היו בשנת 2008 למעלה מ-7,000 ספורטאים ב-462 קבוצות ספורט ייצוגיות המאוגדות ב-51 אגודות ספורט (מהן 27 קבוצות ספורט נכים) ברמה הלאומית, הארצית, ליגה א', ב', ג', נוער ונערים. הקבוצות פועלות ב-36 ענפים כאשר הענפים הפופולריים בעיר הם: כדורגל, כדורסל, כדור-יד, ג'ודו, אומנויות לחימה, אתלטיקה קלה, טניס ושייט. באולימפיאדת בייג'ין ייצגו את העיר תל-אביב-יפו 12 ספורטאים במשלחת האולימפית.

נכון ליולי 2008 היו בעיר 816 מתקני ספורט הכוללים היכלי ספורט ואיצטדיונים, אולמות ספורט, מגרשים, בריכות שחיה, חדרי כושר ומסלולי כושר. בעיר ישנם בסך הכל 230 אתרים בהם מתבצעת פעילות ספורטיבית מגוונת. בעשור האחרון הושקעו למעלה מ-350 מיליון שקלים בפיתוח, שיפוץ ובניית מתקני הספורט בעיר.

בת"א-יפו מתקיימות פעילויות ספורט ונופש פעיל במרכזי הספורט (ספורטק צפון, ספורטק דרום, מרכז ארנון, ועמאל-רמב"ם) בענפים הבאים: כדורסל, קט-רגל, כדורעף, הרקדות, גלגליות והתעמלות לסוגיה. בספורטק צפון וספורטק דרום אומדן הביקורים בשנה עומד על כ-500,000. ליד המרכזים הקהילתיים (ראה/י סעיף 5 לעיל) מתקיימות פעילויות ספורטיביות גם במרכזים נוספים כגון: קאנטרי קלאבים ומרכזי ספורט בשכונות העיר. בפעילות הספורטיבית בעיר מעורבים כ-25,500 תושבים - חלקם חברים קבועים במרכזי הספורט השונים וחלקם משתתפים מזדמנים (כ-6.5% מכלל תושבי העיר). יש לציין כי בפעילות הפנאי ובפעילות הספורטיבית משתתפים עוד אלפים רבים כמדי שבוע במתקני הספורטק (צפון ודרום) - בשנת 2008 היו במתקני הספורטק כ-500,000 ביקורים.

בקורסים ללימוד שחייה השתתפו כ-5,400 שוחים בכ-9 בריכות עירוניות ברמת מתחילים, בינוניים ומתקדמים לילדים מגיל 5 עד לבוגרים בגיל 60.

כ-220 גני ילדים משתתפים בפרוייקט "לגדול ספורטיבי", פרויקט שחושף את הילדים לפעילות ספורטיבית ולחשיבותה בחיי היום-יום. ב-10 בתי-ספר קיימים מועדוני ספורט בית-ספריים בהם השתתפו בשנת 2008 כ-1,400 תלמידים. ב-40 בתי ספר נוספים מתקיימת פעילות העשרה ספורטיבית ובה משתתפים כ-4,120 תלמידים. ב-5 בתי ספר ישנן 15 כתות ספורט. בין בתי הספר בעיר מתקיימות מדי שנה אליפויות ספורט עירוניות, בהן משתתפות כ-20,000 תמידים ותלמידות.

במרתון ת"א השתתפו במרוץ כ-10,000 איש ועוד כ-5,000 איש הגיעו ליריד שהתקיים במקום, חלקם המלווים של הרצים. בטריאתלון תל-אביב שהתקיים בשנת 2008, השתתפו 1,500 איש.

בשנת הפעילות 2008 התקיימו ברחבי העיר כ-70 אירועי ספורט, ביניהם אירועים לאומיים ובינלאומיים, כגון: אליפות אירופה באתלטיקה; משחקי אס"א בין-לאומיים; טורניר השלום בכדורסל לסטודנטים (בהשתתפות 18 מדינות); הפיינל פור הישראלי; אליפויות ישראל בענפי ספורט שונים; "מרוץ לילה", "העיר על האופניים" ועוד. בפעילויות אלה השתתפו למעלה מ-170,000 משתתפים. בחופי העיר התקיימו פעילויות ספורט מגוונות בהן השתתפו כ-350,000 איש.

7. קרן יהושע רבינוביץ לאמנויות - תל-אביב

הקרן נוסדה בשנת 1970 במטרה לתרום להעשרת חיי התרבות והאמנות בעיר תל-אביב-יפו. הקרן שותפה למכון למחזאות ישראלית, תומכת בפרס תיאטרון הפרינג' ומקיימת שותפות עם תיאטרון בית לסין במפעל לעידוד המחזה הישראלי המקורי. כמו כן, מחלקת הקרן שורה של פרסים: פרס ע"ש שוש אביגל במסגרת בית הספר למשחק יורם לוינשטיין בשכונת התקווה תל אביב, פרס ע"ש ניסים עזיקרי במסגרת התיאטרונטו, פרס השחקן המצטיין ע"ש שמוליק סגל בתיאטרון הבימה, פרס תרגום ע"ש עדה בן נחום בתיאטרון בית לסין בתל-אביב-יפו, פרס הבמאי ע"ש יוסף מילוא בתיאטרון הקאמרי של תל-אביב-יפו. הקרן שותפה לארגון ערבי תרבות בסינמטק תל אביב יחד עם פורום היוצרים הדוקומנטריים.

לקרן מפעל משותף לפרוייקטים באמנויות בשיתוף עם המחלקה לאמנויות בעיריית תל-אביב-יפו. במסגרת מפעל זה ניתנו 34 מענקי תמיכה לאמנים בתחומי האמנויות השונים.

להלן תחומי הפעילות העיקריים של הקרן:

בתחום הספרות והשירה: הקרן מקיימת, בשותפות עם הוצאת הספרים הקיבוץ המאוחד, מפעל להוצאה לאור של ספרי שירה בשם "ריתמוס" ומפעל להוצאה לאור של ספרים בתחום המחקר הספרותי בשם "מושג". כמו כן, לקרן מפעל משותף לתרגום ספרי מופת וכן מפעל להוצאה לאור של מחזות נסים אלוני עם הוצאת "ידיעות אחרונות - משכל". הקרן סייעה לקיום המגזין לספרות "פותרים ספרים", לערבי ספרות ושירה בתיאטרון צוותא בתל אביב, ולערבי ספרות בבית ציוני אמריקה ובתיאטרון הקאמרי של תל אביב.

בתחום המחול והמוסיקה: ניתנו הקצבות ומענקים ל-16 הפקות של להקות מחול וכוריאוגרפים.

בתחום המוסיקה: ניתנו הקצבות הן כמענקים למלחינים בודדים והן כהשתתפות בהפקות ובאירועים מוסיקליים שונים. בתחום זה סייעה הקרן להפקת כ-17 יצירות מקוריות ישראליות.

בתחום האומנות הפלסטית: הקרן מסייעת בפרוייקטים רבים בתחום האומנות הפלסטית וכן תמכה בהפקת 18 קטלוגים לתערוכות של יוצרים.

בתחום התיאטרון הניסויי (פרינג'): במסגרת מת"ן (מרכז תיאטרון ניסויי), תמכה הקרן בהפקת 34 הפקות תיאטרון פרינג'.

פרוייקט קולנוע: פרוייקט הקולנוע של הקרן הוא היום קרן הקולנוע הגדולה במדינה והוא תומך בהפקת סרטים עלילתיים באורך מלא, דרמות לטלוויזיה, סרטי תעודה, סרטי גמר של סטודנטים וסרטים ניסיוניים. הקרן תומכת בכ-60 סרטים בתחומים השונים מדי שנה. סרטיה זוכים להצלחה ניכרת בפסטיבלים בארץ ובחו"ל ואיכותם מקבלת הערכה נאותה ע"י מבקרי הקולנוע.

קרן סיוע לאמנים במצוקה: במסגרת הקרן ובניהולה פועלת קרן לסיוע לאמנים במצוקה בשיתוף מינהל התרבות ומפעל הפיס. בשנת 2008 זכו לתמיכה במסגרת זו 136 יוצרים בתחומי האמנויות השונים.